

Fins i tot es mouen les sigles

L'escena política basca viu moments de canvi profund. L'aparició del món abertzale en l'acció política institucional, el silenci d'ETA, el nerviosisme dels partits "espanyolistes" davant un possible acord nacionalista... Més que mai, el debat es produeix a Euskadi.

L'aparició d'una nova sigla, EH, Euskal Herritarrok, (ciutadans bascos) i les incomptables incògnites que ha posat sobre la taula han commogut el paisatge polític basc i per extensió el de l'estat espanyol, cosa que ha convertit en qüestions de segon ordre processos polítics o judicials com ara el del GAL. Alguna cosa important es mou. Alguns potser voldrien parar-la, d'altres l'empenten, però ningú no sap fins on arribarà.

Quan falta un mes per a les eleccions autonòmiques basques, el 25 d'octubre, una formació política (Herri Batasuna), amb unes sigles ja consagrades electoralment en aquests darrers vint anys, ha decidit "dissoldre's" en una agrupació electoral i presentar-se sota una nova denominació. Per fer-ho ha recorregut a persones (expulsats d'HB els uns, cremats amb la seua estratègia d'altres) i a col·lectius aliens i sovint crítics amb la seua disciplina i estratègia política.

Aquesta nova "ofensiva política" d'Herri Batasuna –en un moment en què l'ofensiva de l'estat contra el seu entorn és aclaparadora– ha provocat una allau de reaccions i consideracions de diferent signe que intenten respondre els interrogants que subjauen en aquesta iniciativa, és a dir, la nova plataforma, EH, implicarà una aposta definitiva de l'esquerra abertzale per l'acció política, en detriment de l'estratègia violenta d'ETA –així sembla que han vist la jugada el PNB, EA i, amb alguns matisos, IU i CDN de Juan Cruz Alli– o,

d'altra banda, és una campanya de maquillatge electoralista i una estratègia per afrontar una possible il·legalització d'HB per les autoritats judicials; actitud que previsiblement defensarien els partits "espanyolistes". Només el temps ens permetrà donar la raó als uns o als altres.

"Una altra cosa". Els analistes coneixedors de la "cosa basca"

EH és una iniciativa política de gran transcendència que deixa veure una orientació clarament diferent a la mantinguda fins ara.

són conscients, però, que, normalment, HB no incorre en estratègies electoralistes, i que persones com Txomin Ziluaga (ex-secretari general d'HASI i expulsat d'HB), l'advocat Inigo Iruin o Patxi Zabaleta ("desplaçats" de la primera fila des que es va imposar l'estratègia Oldartzen), entre altres, no haurien apadrinat la nova criatura si no hagueren tingut constància fefaent que EH "és una altra cosa", és a dir, una iniciativa política de gran transcendència, i que deixa veure una orientació clarament

diferent a la mantinguda fins ara.

És sabut que la nova Mesa Nacional d'Herri Batasuna –que substitueix la que es troba a la presó– ha mostrat un nou llenguatge i un tarannà molt diferent en els darrers mesos, amb una major voluntat d'acció política, expressada en una presència més destacada en la política institucional, i acompanyada d'alguns "gestos": condemnes d'accions de violència de carrer –a Legazpia i a Getxo– que indiquen una voluntat de voler passar de pàgina. "Quan HB ha actuat políticament ha vist l'eficàcia i els beneficis de la participació política", deia l'actual lehendakari José Antonio Ardanza, el passat 31 d'agost, després de firmar el decret de dissolució de la cambra basca. Es referia a tres moments (Trebino, Constitució, seleccions nacionals) en què la participació institucional de la coalició abertzale ha aconseguit conformar noves majories parlamentàries al costat del PNB, EA i IU-EB.

Els partits "espanyolistes", incòmodes pel tomb del PNB cap a posicions més "radicals" –entès aquest com l'intent *jeltzale* (seguidors del PNB) d'aproximar-se a HB–, han fet causa comuna i han arribat a "amençar" amb una hipotètica entesa no nacionalista entre PP, PSOE i UA que posaria fi a l'hegemonia del nacionalisme basc en el govern de Gasteiz. I, el que és pitjor, han mostrat el seu temor a un hipotètic panorama polític de majoria nacionalista en un nou context polític en què no existira la violència d'ETA.

que no s'ha decidit cap pas sense el seu vist-i-plau

El PP, enfortit pels cops d'ETA contra els seus regidors, ha trobat prou suport social per justificar una rotunda negativa al diàleg polític, i també un matalàs ideal per oferir cobertura política a les polèmiques decisions judicials recents. La política de Mayor Oreja es basa a lligar de peus i mans i acorralar judicialment i políticament l'esquerra abertzale perquè aquest sector senta el pes de la justícia i de l'estat democràtic —en sobren exemples— i, al capdavant, modifiqui la seua direcció. De tot això, alguna cosa n'hi ha, i no es pot negar que aquesta estratègia ha provocat algun resultat.

De la seua banda, el Partit Socialista navega a la deriva per retrobar el seu espai davant la tendència a la polarització política existent entre PP i PNB que els deixa fora de joc. Primer va ser la proposta confusa de "sondejar ETA" llançada pels socialistes bascos, i, posteriorment, la proposta pública de pau d'Almunia. Els socialistes semblen inquiets en un partit de tennis en què juguen PP, PNB i HB, o EH-ETA, i ells no troben ni tan sols una raqueta lliure.

Acord nacional. "Hem treballat junts, ha arribat l'hora de votar junts". D'aquesta manera s'expressava Rafa Díez, de LAB, en la presentació d'Euskal Herriarrok, per definir l'esperit amb què han volgut "batejar" la nova iniciativa: oberta, plural, i en clau de construcció nacional. I el punt de referència d'aquesta manifestació és el procés de relació en l'àmbit sindical d'ELA i LAB, que, en la seua opinió, "s'ha convertit en un factor polític de referència clau en l'espai abertzale i democràtic basc".

EH, segons afirma l'escriptor basc Iosu Perales, "és una decisió valenta", perquè ha aconseguit persuadir el complex món social existent en la perifèria d'HB i perquè, davant l'amenaça de la il·legalització d'HB, no ha optat per una defensa numantina de les sigles. La decisió de crear un nou punt d'encontre per a l'esquerra basca, al marge d'altres consideracions, l'han qualificada de positiva

en diferents àmbits, perquè l'esforç exigint als nous "convidats" se suposa que serà equivalent al que haurà de fer l'esquerra abertzale per augmentar i consolidar aquesta pluralitat.

El periodista Mariano Ferrer també opinava que aquesta iniciativa "implica un tomb notable respecte al lamentable estament dels qui semblaven contents de ser pocs a canvi de ser durs".

EH incorpora els mateixos principis polítics d'HB (dret d'autodeterminació, unitat territorial, solució democràtica al conflicte...), però d'altra manera, en clau de suma, retirant de la circulació pública dos documents amb què li era difícil construir punts de trobada amb els qui pensaven de diferent manera: l'Alternativa Democràtica o la ponència Oldartzen —que és la que explica moltes de les coses succeïdes fins avui en clau de tensió política—. I aquesta dada és molt significativa. Però falta saber el que pensa ETA. Solament se sap que ha expulsat Txelis, principal valedor de les posicions més favorables al diàleg. I ningú no sap com s'ha d'entendre aquesta decisió.

Més que mai, la pilota sembla estar en la teulada d'ETA. Aquesta organització basca no ha dit res fins ara, es manté en un silenci confús. Ni diu ni fa res, però tots

conclouen que hi és, que no s'ha fet cap pas sense el seu vist-i-plau: és l'inici d'una treva tàcita, o del final de la violència? No se sap tampoc. Però no dubta ningú que també es mou alguna cosa en ETA.

En aquest sentit HB és o haurà de ser conscient que la iniciativa no té retorn i que, novament, estarà condicionada per les decisions que en la clandestinitat prenguen "els nostres xics", com els solen anomenar en l'entorn d'HB. EH implica canvi, noves formes, nou panorama i esperança de futur per a molts bascos de diferent adscripció política. Una ensepegada —tornar a fer el mateix— pot comportar un risc incalculable per a l'esquerra abertzale.

D'entrada les sigles de la nova iniciativa són —ja ho eren— familiars entre els ciutadans bascos, sobretot entre els abertzales, perquè coincideixen amb les d'Euskal Herria (País Basc), que molts conductors bascos porten enganxades en els seus vehicles com a forma d'adhesió a un projecte de país. Uns, de manera voluntària, i d'altres ingènuament es convertiran en hipotètics militants-simpatitzants de la nova plataforma per les carreteres basques i espanyoles. D'intel·ligència no els n'ha faltat pas.

La presentació de la nova plataforma electoral Euskal Herriarrok (en la foto) ha convertit en qüestions de segon ordre processos polítics o judicials com ara el dels GAL. EH incorpora els mateixos principis polítics que HB però retirant de la circulació pública dos documents amb què li era difícil construir punts de trobada amb els qui pensaven de diferent manera: l'Alternativa Democràtica i la ponència Oldartzen.

Inaki Gorostidi (Sant Sebastià)